Downloaded via the EU tax law app / web

Väliaikainen versio

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

17 päivänä maaliskuuta 2022 (*)

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 63 artikla – Pääomien vapaa liikkuvuus – Yhteissijoitusyrityksille jaettujen osinkojen verotus – Kotimaiset ja ulkomaiset yhteissijoitusyritykset – Kohtelun erilaisuus – Lähdeverotus, joka koskee vain ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille maksettuja osinkoja – Tilanteiden rinnastettavuus – Arviointi – Yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoita koskevan verojärjestelmän ja kotimaisiin yrityksiin kohdistuvien muiden verojen jättäminen huomiotta

Asiassa C-545/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa – CAAD) (veroasioiden välimiesoikeus (hallinnollinen välimiesmenettelykeskus – CAAD), Portugali)) on esittänyt 9.7.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 17.7.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Allianzgi-Fonds Aevn

vastaan

Autoridade Tributária e Aduaneira,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja A. Arabadjiev, joka hoitaa toisen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit I. Ziemele, T. von Danwitz, P. G. Xuereb (esittelevä tuomari) ja A. Kumin,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Allianzgi-Fonds Aevn, edustajinaan J. Lobato Heitor ja R. Pereira de Abreu, advogadas, ja F. Cabral Matos, advogado,

– Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Inez Fernandes, A. de Almeida Morgado, A. Homem ja P. Barros da Costa,

– Euroopan komissio, asiamiehinään W. Roels ja G. Braga da Cruz,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.5.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 56 ja SEUT 63 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Allianzgi-Fonds Aevn ja toisaalta Autoridade Tributária e Aduaneira (vero- ja tullihallinto, Portugali) ja joka koskee sellaisten toimien kumoamista, joilla viimeksi mainittu on perinyt oikeushenkilöiden tuloveron lähdeverona vuosilta 2015 ja 2016.

Portugalin oikeus

3 Veroetuja koskevan lain (Estatuto dos Beneficios Fiscais), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä EBF), 22 §:ssä säädettiin seuraavaa:

”1 – Arvopaperisijoitusrahastot, kiinteistösijoitusrahastot, arvopaperisijoitusyhtiöt ja kiinteistösijoitusyhtiöt, jotka perustetaan ja jotka harjoittavat toimintaansa kansallisen lainsäädännön mukaisesti, ovat verovelvollisia oikeushenkilöiden tuloverotuksessa siten kuin tässä pykälässä säädetään.

– –

3 – Verotettavaa voittoa määritettäessä huomioon ei oteta [luonnollisten henkilöiden tuloverolain (Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Singulares)] 5, 8 ja 10 §:ssä tarkoitettuja tuloja, paitsi jos nämä tulot ovat peräisin yhteisöltä, jonka asuin- tai kotipaikka on sellaisessa maassa tai sellaisella alueella, jossa tai jolla sovelletaan selkeästi suotuisampaa verojärjestelmää ja joka on mainittu verotuksesta vastaavan hallituksen jäsenen päätöksellä hyväksytyssä luettelossa, eikä kyseisiin tuloihin liittyviä tai [oikeushenkilöiden tuloverolain (Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Coletivas)] 23 A §:ssä tarkoitettuja menoja eikä myöskään tuloja, mukaan lukien alennukset, ja menoja, jotka liittyvät hallinnointipalkkioihin ja muihin palkkioihin, jotka maksetaan edellä 1 momentissa mainituille yhteisöille.

– –

6 – Edellä 1 momentissa tarkoitetut yhteisöt on vapautettu kunnallisesta voitonjakoverosta (derrama municipal) ja valtiollisesta voitonjakoverosta (derrama estadual).

7 – Mitä oikeushenkilöiden tuloverolain 73, 74, 76 ja 78 §:ssä säädetään, sovelletaan vastaavasti 1 momentissa mainittujen yhteisöjen, mukaan lukien yhteisöt, jotka eivät ole oikeushenkilöitä, välisiin sulautumisiin, jakautumisiin tai apportteihin, ja apportteihin sovelletaan kyseisen lain 73 §:n 3 momentin mukaista varojensiirtoihin sovellettavaa järjestelmää.

8 – Tässä järjestelmässä sovelletaan tarvittavin mukautuksin oikeushenkilöiden tuloverolain 88 §:ssä säädettyjä erityisiä verokantoja.

– –

10 – Velvollisuutta oikeushenkilöiden tuloveron perimiseen lähdeverona ei ole 1 momentissa mainittujen verovelvollisten saamista tuloista.

– –

14 – Mitä 7 momentissa säädetään, sovelletaan siinä mainittuihin liiketoimiin, joihin osallisina olevien yhteisöjen kotipaikka, tosiasiallinen johto tai pääasiallinen toimipaikka on Portugalin

alueella, toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueella, ja viimeksi mainitussa tapauksessa edellyttäen, että tietojenvaihtoon ja perintään sovelletaan vastaavanlaista hallinnollisen yhteistyön velvollisuutta kuin Euroopan unionissa.

15 – Edellä 1 momentissa tarkoitettuja yhtiöitä tai rahastoja hallinnoivat yhtiöt ovat yhteisvastuussa hallinnoimiensa yhtiöiden tai rahastojen veroveloista.”

4 EBF:n 22 A §:ssä säädetään seuraavaa:

”1 – Edellisessä pykälässä säädetyn järjestelmän piiriin kuuluvien yhteisöjen osuuksista tai yhtiöosuuksista saadut tulot ovat luonnollisten henkilöiden tuloveron tai oikeushenkilöiden tuloveron alaisia seuraavien säännösten mukaisesti, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 momentin soveltamista:

a) Portugalin alueella asuville tulonsaajille jaetuista tuloista tai Portugalissa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta saaduista tuloista lähdeverona:

i) luonnollisten henkilöiden tuloverolain 71 §:n 1 momentissa säädetyn verokannan mukaan silloin, kun edunsaajat ovat verovelvollisia luonnollisten henkilöiden tuloverotuksessa, jolloin lähdevero on luonteeltaan lopullinen, kun tulot on saatu muusta kuin elinkeino-, liike- tai maataloustoiminnasta;

ii) oikeushenkilöiden tuloverolain 94 §:n 4 momentissa säädetyn verokannan mukaan silloin, kun edunsaajat ovat velvollisia maksamaan tämän veron, jolloin lähdeveron pidättäminen on ennakonpidätys, paitsi jos verovelvollinen on vapautettu oikeushenkilöiden tuloverosta siten, että pääomatulot suljetaan pois, jolloin lähdeveron pidättäminen on luonteeltaan lopullinen.

– –

c) kiinteistösijoitusrahastojen osuuksista ja kiinteistösijoitusyhtiöiden yhtiöosuuksista saatujen tuottojen osalta silloin, kun edunsaajat ovat ulkomailla asuvia verovelvollisia, joilla ei ole Portugalin alueella kiinteää toimipaikkaa, johon nämä voitaisiin kohdistaa, 10 prosentin suuruisen lopullisen lähdeveron muodossa, jos kyse on tuloista, jotka on jaettu tai jotka ovat peräisin osuuksien ostotoimista, tai erityistapauksissa 10 prosentin verokannan mukaan muissa tilanteissa;

d) kun kyse on tuloista, jotka on saatu sellaisten arvopaperisijoitusyhtiöiden osuuksista tai sellaisten sijoitusyhtiöiden yhtiöosuuksista, joihin sovelletaan edellisessä pykälässä säädettyä järjestelmää, mukaan lukien tällaisten osuuksien ostosta tai rahaksi muuttamisesta johtuvat arvonnousut, joiden saajat eivät asu Portugalin alueella ja joilla ei ole kiinteää toimipaikkaa, johon nämä tulot voitaisiin kohdistaa, nämä tulot on vapautettu luonnollisten henkilöiden tuloverosta ja oikeushenkilöiden tuloverosta;

e) muissa tapauksissa luonnollisten henkilöiden tuloverolaissa tai oikeushenkilöiden tuloverolaissa säädettyjen säännösten mukaisesti.

2 – Edellisen momentin a kohdan i alakohdan ja b kohdan säännöksiä sovelletaan rajoittamatta mahdollisuutta valita tulojen kokonaismäärän verottaminen silloin, kun kyse on tuloista, joita verovelvolliset luonnolliset henkilöt ovat saaneet muusta kuin elinkeino-, liike- tai maataloustoiminnasta, jolloin lähdeverotus on luonnollisten henkilöiden tuloverolain 78 §:n mukainen veroennakko.

3 – Edellä olevan 1 momentin c ja d kohdan säännöksiä ei sovelleta ja tuloja verotetaan 1 momentin a, b tai e kohdan säännösten mukaisesti, jos:

a) edunsaajilla on kotipaikka sellaisessa maassa tai sellaisella alueella, jossa tai jolla sovelletaan selvästi edullisempaa verojärjestelmää, noudattaen verotuksesta vastaavan hallituksen jäsenen päätöksellä hyväksyttyä luetteloa;

b) edunsaajat ovat ulkomailla asuvia yhteisöjä, joiden osuuksista yli 25 prosenttia on kotimaisten yhteisöjen tai maassa asuvien luonnollisten henkilöiden suorassa tai välillisessä omistuksessa.

– –

13 – Tätä järjestelmää sovellettaessa kiinteistösijoitusrahastojen osuuksista ja yhtiöosuuksista saatuja tuottoja, mukaan lukien tällaisten osuuksien vastikkeellisesta luovutuksesta, ostamisesta tai rahaksi muuttamisesta johtuvat arvonnousut, pidetään kiinteistötuloina.”

5 Oikeushenkilöiden tuloverolain, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 3 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Oikeushenkilöiden tulovero kannetaan

– –

d) luonnollisten henkilöiden tuloverotuksessa huomioon otettaviin eri luokkiin sisältyvistä tuloista sekä edellisen pykälän 1 momentin c kohdassa mainittujen yhteisöjen, joilla ei ole kiinteää toimipaikkaa tai joilla on kiinteä toimipaikka, johon kyseistä tuloa ei voida kuitenkaan kohdistaa, vastikkeetta saamista pääomanlisäyksistä.”

6 Kyseisen lain 4 §:ssä säädetään seuraavaa:

”2 – Oikeushenkilöt ja muut yhteisöt, joiden kotipaikka tai tosiasiallinen johto ei ole Portugalin alueella, ovat oikeushenkilöiden tuloveron osalta verovelvollisia ainoastaan Portugalista saamistaan tuloista.

3 – Edellistä momenttia sovellettaessa Portugalista saaduiksi tuloiksi katsotaan Portugalissa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan kohdistettavat tulot sekä tämän edellytyksen jäädessä täyttymättä jäljempänä luetellut tulot:

– –

c) seuraavat tulot, joiden maksajan asuinpaikka, kotipaikka tai tosiasiallinen johto on Portugalissa tai joiden maksu voidaan kohdistaa Portugalissa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan:

– –

3) muut pääomatulot;

– –”

7 Mainitun lain 87 §:n 4 momentissa säädetään seuraavaa:

”Niiden yhteisöjen tuloista, joiden kotipaikka tai tosiasiallinen johto ei ole Portugalin alueella ja joilla ei ole Portugalissa kiinteää toimipaikkaa, johon kyseiset tulot voitaisiin kohdistaa, kannetaan oikeushenkilöiden tuloveroa 25 prosenttia – –.”

8 Saman lain 88 §:n 11 momentissa säädetään seuraavaa:

”Verotettaessa erikseen voittoja, tässä tapauksessa myös pääomatuloja, joita oikeushenkilöiden tuloveron osalta verovelvolliset yhteisöt jakavat verovelvollisille, jotka on vapautettu kokonaan tai osittain verosta, sovelletaan 23 prosentin verokantaa, jos osinkojen perustana olevat yhtiöosuudet eivät ole olleet keskeytyksettä saman verovelvollisen hallussa tulojen maksuajankohtaa edeltäneen vuoden ajan eikä niitä säilytetä tarpeeksi kauan, jotta kyseinen ajanjakso täyttyisi.”

9 Oikeushenkilöiden tuloverolain 94 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1 – Yhteisövero peritään lähdeverona seuraavista Portugalin alueella saaduista tuloista:

– –

c) pääomatulot, joita ei ole mainittu edellisissä kohdissa, sekä kiinteistötulot, sellaisina kuin ne on määritelty luonnollisten henkilöiden tuloverotusta varten, kun niiden maksaja on yhteisöveron osalta verovelvollinen tai kun tulot maksetaan luonnollisten henkilöiden tuloveron osalta verovelvollisen henkilön yritys- tai ammattitoiminnasta ja asianomainen henkilö on pitänyt toiminnastaan kirjaa tai on siitä kirjanpitovelvollinen;

– –

3 – Lähdevero on luonteeltaan veron ennakkomaksu lukuun ottamatta seuraavia tapauksia, joissa se on luonteeltaan lopullinen vero:

– –

b) kun kyse ei ole kiinteistötuloista ja tulonsaajana on ulkomainen yhteisö, jolla ei ole Portugalissa kiinteää toimipaikkaa tai jolla on Portugalissa kiinteä toimipaikka, johon näitä tuloja ei voida kuitenkaan kohdistaa.

– –

5 – Edellisessä momentissa säädettyä ei sovelleta veronpidätyksiin, jotka ovat 3 momentissa tarkoitetulla tavalla lopullisia ja joihin sovelletaan 87 §:ssä ilmoitettuja verokantoja.

6 – Velvollisuus pidättää oikeushenkilöiden tulovero tulon lähteellä syntyy sinä päivänä, jona luonnollisten henkilöiden tuloverosta annetun lain mukainen vastaava velvollisuus syntyisi tai, jos tällaista ei synny, tulojen maksuajankohtana, ja pidätettävä määrä on tilitettävä valtiolle viimeistään pidätyskuukautta seuraavan kuukauden 20 päivänä siten kuin luonnollisten henkilöiden tuloverosta annetussa laissa tai sitä täydentävässä lainsäädännössä säädetään.”

10 Leimaverolakiin (Código do Imposto do Selo) sisältyvän yleisen taulukon 29 kohdassa, sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, säädettiin seuraavaa:

”29 – EBF:n 22 §:n soveltamisalaan kuuluvien yhteissijoitusyritysten kokonaisnettoarvo:

29.1 – Yhteissijoitusyritykset, jotka sijoittavat yksinomaan rahamarkkinavälineisiin ja talletuksiin: 0,0025 prosenttia kyseisestä arvosta kultakin vuosineljännekseltä.

29.2 – Muut yhteissijoitusyritykset: 0,00125 prosenttia kyseisestä arvosta kultakin vuosineljännekseltä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

11 Allianzgi-Fonds on Saksan lainsäädännön nojalla perustettu avoin yhteissijoitusyritys, jonka kotipaikka on Saksassa. Sitä hallinnoi hallinnointiyhteisö, jonka kotipaikka on myös Saksassa, eikä sillä ole Portugalissa kotipaikkaa eikä kiinteää toimipaikkaa.

12 Koska Allianzgi-Fondsin verotuksellinen kotipaikka on Saksassa, se on Saksan lainsäädännön mukaan vapautettu yhteisöverosta kyseisessä jäsenvaltiossa. Tämä verotuksellinen asema estää sitä saamasta ulkomaille maksettuja veroja takaisin verohyvityksenä kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen vuoksi tai vaatimasta millään tavoin näiden verojen palauttamista.

13 Allianzgi-Fonds omisti vuosina 2015 ja 2016 osuuksia Portugalissa asuvista eri yhtiöistä. Osingoista, joita se sai tällä perusteella näiden kahden vuoden aikana, perittiin oikeushenkilöiden tuloverolain 87 §:n 4 momentin c kohdan mukaisesti lopullisena verona 25 prosentin lähdevero, jonka kokonaismäärä oli 39 371,29 euroa.

14 Vuoden 2015 osalta Allianzgi-Fonds sai 5 065,98 euron veronpalautuksen Portugalin tasavallan ja Saksan liittotasavallan välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn sopimuksen mukaisesti, jossa määrätään 15 prosentin verokannasta osinkojen verotuksessa.

15 Allianzgi-Fonds teki 29.12.2017 vero- ja tullihallinnolle oikaisuvaatimuksen toimista, joilla kyseinen hallinto oli perinyt oikeushenkilöiden tuloveron lähdeverona vuosilta 2015 ja 2016. Se vaati, että nämä toimet kumotaan unionin oikeuden rikkomisen vuoksi ja että sen oikeus Portugalissa perusteettomasti maksetun veron palautukseen tunnustetaan. Oikaisuvaatimus hylättiin 13.11.2018 tehdyllä päätöksellä.

16 Allianzgi-Fonds nosti 12.2.2019 ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa – CAAD):ssa (veroasioiden välimiesoikeus (hallinnollinen välimiesmenettelykeskus – CAAD), Portugali)) kanteen, jossa vaadittiin lähdeverotuspäätösten kumoamista jäljellä olevien 34 305,31 euron osalta.

17 Allianzgi-Fonds vetoaa ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa siihen, että Portugalin lainsäädännön mukaisesti perustettuihin ja toimiviin yhteissijoitusyrityksiin sovellettiin vuosina 2015 ja 2016 edullisempaa verojärjestelmää kuin kantajaan Portugalissa sovellettu järjestelmä, koska Portugaliin sijoittautuneiden yhtiöiden maksamien osinkojen osalta kyseiset yritykset oli EBF:n 22 §:n 3 momentin nojalla vapautettu oikeushenkilöiden tuloverosta. Allianzgi-Fonds katsoo, että koska siltä peritään veroa 25 prosenttia Portugaliin sijoittautuneiden yhtiöiden sille maksamista osingoista, siihen kohdistuu SEUT 18 artiklassa kiellettyä syrjintää ja SEUT 63 artiklassa kielletty pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus.

18 Vero- ja tullihallinto puolestaan katsoo, että Portugalin verojärjestelmä, jota sovelletaan kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustettuihin ja toimintaa harjoittaviin yhteissijoitusyrityksiin, ja järjestelmä, jota sovelletaan Saksassa perustettuihin ja sinne sijoittautuneisiin yhteissijoitusyrityksiin, eivät ole luonteeltaan vertailukelpoisia, koska myöskään ensin mainitussa järjestelmässä ei suljeta pois sen soveltamisalaan kuuluvien yritysten maksamien osinkojen verotusta leimaveron tai oikeushenkilöiden tuloverolain 88 §:n 11 momentissa säädetyn erityisveron muodossa. Kun otetaan huomioon se, että osinkojen verotus tapahtuu eri tavoin, mikään ei viittaa siihen, että Portugalin lainsäädännön mukaisesti perustettujen ja toimivien sijoitusyritysten saamiin osinkoihin kohdistuva verorasitus olisi pienempi kuin verorasitus, joka kohdistuu Allianzgi-Fondsin kaltaisen yrityksen Portugalissa saamiin osinkoihin. Vero- ja tullihallinto lisää, ettei ole myöskään osoitettu, että Allianzgi-Fondsin sijoittajat

eivät voisi saada takaisin sitä osaa verosta, jota ei ole palautettu Allianzgi-Fondsille.

19 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, onko Portugalin verojärjestelmä ristiriidassa palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan SEUT 56 artiklan kanssa tai pääomien vapaata liikkuvuutta koskevan SEUT 63 artiklan kanssa, kun siinä vapautetaan oikeushenkilöiden tuloverosta osingot, joita Portugaliin sijoittautuneet yhtiöt maksavat Portugalin lainsäädännön mukaisesti perustetuille ja toimiville yhteissijoitusyrityksille, joiden kotipaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, samalla kun tässä järjestelmässä peritään 25 prosentin vero osingoista, joita tällaiset yhtiöt maksavat sellaisille yhteissijoitusyrityksille, joiden kotipaikka on toisessa unionin jäsenvaltiossa ja jotka eivät siten ole kansallisen lainsäädännön mukaisesti perustettuja ja toimivia.

20 Tässä tilanteessa Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa – CAAD) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko pääomien vapaata liikkuvuutta koskeva [SEUT 63 artikla] tai palveluiden tarjoamisen vapautta koskeva [SEUT 56 artikla] esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle verojärjestelmälle, josta on säädetty [EBF:n] 22 §:ssä, jonka mukaan toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon sijoittautuneen, muualla kuin Portugalissa asuvan yhteissijoitusyrityksen portugalilaiselta yritykseltä saamista osingoista on pidätettävä lopullinen lähdevero, vaikka samaan aikaan Portugalin verolainsäädännön mukaisesti perustetut ja verotuksen kannalta Portugalissa asuvat yhteissijoitusyritykset voivat saada vapautuksen lähdeveron pidätyksestä tällaisten tulojen osalta?

2) Kun pääasiassa kyseessä olevan kansallisen säännöstön mukaan kyseisille ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille maksetuista osingoista pidätetään lähdevero ja vain kotimaisille yhteissijoitusyrityksille varataan mahdollisuus saada vapautus lähdeverosta, kohdellaanko siinä epäedullisemmin osinkoja, jotka maksetaan ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille, koska viimeksi mainituilla ei ole mitään mahdollisuutta saada vastaavaa vapautusta?

3) Onko yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoiden verotusasemalla merkitystä arvioitaessa Portugalin lainsäädännön syrjivyyttä, kun otetaan huomioon, että kyseisen lainsäädännön mukaan i) (kotimaisia) yhteissijoitusyrityksiä ja ii) yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoita kohdellaan verotuksessa erikseen ja toisistaan erillisinä? Tai kun huomioon otetaan, ettei se, ovatko osuuksien haltijat kotimaisia vai ulkomaisia, muuta kotimaisten yhteissijoitusyritysten verojärjestelmää tai vaikuta siihen mitenkään, onko mainitun säännöstön syrjivyyden selvittämiseksi tehtävässä tilanteiden rinnastettavuuden arvioinnissa tarkasteltava ainoastaan sijoitusvälineen tasolla sovellettavaa verotusta?

4) Onko Portugalissa ja muualla asuvien yhteissijoitusyritysten erilainen kohtelu hyväksyttävää ottaen huomioon, että Portugalissa asuvat luonnolliset henkilöt tai oikeushenkilöt, jotka omistavat (Portugalissa tai muualla asuvien) yhteissijoitusyrityksen osuuksia, ovat molemmissa tapauksissa niin ikään verovelvollisia (eivätkä pääsääntöisesti verosta vapautettuja) yhteissijoitusyritysten jakaman tuoton osalta siten, että muualla kuin Portugalissa asuvien yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoiden verotus on tiukempaa?

5) Kun huomioon otetaan, että käsiteltävässä asiassa tarkasteltava syrjintä liittyy kotimaisten yhteissijoitusyritysten osuuksiensa haltijoille jakamista osingoista saatavien tulojen erilaiseen verotukseen, onko tuloverotuksen rinnastettavuuden arvioimiseksi lainmukaista ottaa huomioon muut verot, joita yhteissijoitusyritysten tekemien sijoitusten yhteydessä sovelletaan? Onko lainmukaista ja hyväksyttävää ottaa rinnastettavuuden arvioimiseksi huomioon erityisesti pääomasta, menoista tai muista vastaavista kannettujen verojen vaikutus, eikä pelkästään yhteissijoitusyritysten tuloista kannettua veroa, mahdolliset erikseen kannetut verot mukaan

lukien?”

Pyyntö asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamisesta

21 Julkisasiamiehen esitettyä ratkaisuehdotuksensa Allianzgi-Fonds on unionin tuomioistuimen kirjaamoon 21.7.2021 toimittamassaan asiakirjassa pyytänyt, että asian käsittelyn suullinen vaihe määrätään unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 83 artiklan nojalla aloitettavaksi uudelleen.

22 Vaatimuksensa tueksi Allianzgi-Fonds vetoaa lähinnä siihen, että siltä osin kuin julkisasiamiehen ratkaisuehdotus koskee kysymystä oikeushenkilöiden tuloverolain (Código do Imposto sobre o Rendimento das Pessoas Coletivas) 14 §:n 3 momentin sovellettavuudesta pääasiassa, se perustuu uusiin seikkoihin, joista asianosaisilla ei vielä ole ollut tilaisuutta lausua. Allianzgi-Fonds viittaa erityisesti ratkaisuehdotuksen 10, 20 ja 92 kohtaan. Se riitauttaa lisäksi sekä julkisasiamiehen tulkinnan, joka koskee väitettyä tarvetta välttää ulkomaisten yhteissijoitusyritysten jakamien osinkojen verottamatta jääminen, että hänen tekemänsä analyysin leimaveron avulla toteutetusta osinkojen verotustekniikasta.

23 Tältä osin on muistutettava yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei määrätä kyseisen perussäännön 23 artiklassa tarkoitettujen osapuolten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

24 Toisaalta SEUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi hän päätyy siihen, eivät sido unionin tuomioistuinta. Tämän vuoksi se, että asianosainen ei yhdy julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa todettuun – riippumatta ratkaisuehdotuksessa tutkituista kysymyksistä –, ei sellaisenaan voi olla peruste asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittamiseksi uudelleen (tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

25 Unionin tuomioistuin voi kuitenkin työjärjestyksensä 83 artiklan perusteella julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen erityisesti, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisella perusteella, josta osapuolilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, 24 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin katsoo kuitenkin julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on kirjallisen käsittelyn päätteeksi käytettävissään kaikki tarvittavat tiedot asian ratkaisemiseksi, kun otetaan huomioon yhtäältä täsmennykset, jotka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on toimittanut unionin tuomioistuimen lisätietopyynnön johdosta, ja toisaalta asianosaisten vastaukset unionin tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin. Nyt käsiteltävää asiaa ei myöskään ole ratkaistava sellaisella perusteella, josta asianosaisilla ei olisi ollut tilaisuutta lausua, eikä asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista koskevasta pyynnöstä ilmene mitään uutta seikkaa, joka voisi vaikuttaa annettavaan ratkaisuun.

27 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 24 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö, asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista ei voida myöskään perustella väitteillä, joilla Allianzgi-Fonds riitauttaa julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa tehdyn analyysin, joka koskee väitettyä tarvetta välttää ulkomaisten yhteissijoitusyritysten jakamien osinkojen verottamatta jääminen ja leimaveron avulla toteutettua osinkojen verotustekniikkaa.

28 Näin ollen unionin tuomioistuin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, ettei asian käsittelyn suullista vaihetta ole syytä määrätä aloitettavaksi uudelleen.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee viidellä kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, onko SEUT 56 ja SEUT 63 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla kotimaisen yhtiön ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle jakamista osingoista peritään lähdevero, kun taas kotimaiselle yhteissijoitusyritykselle jaetut osingot on vapautettu tällaisesta lähdeverosta. Kyseinen tuomioistuin pohtii yhtäältä sitä, voidaanko tällaista osingonsaajayrityksen asuinpaikkaan perustuvaa erilaista verokohtelua perustella sillä, että kotimaisiin yhteissijoitusyrityksiin sovelletaan erilaista verotustekniikkaa, ja toisaalta sitä, onko kotimaisten ja ulkomaisten yhteissijoitusyritysten tilanteiden rinnastettavuuden arviointi sen määrittämiseksi, onko niiden välillä olemassa sellainen objektiivinen ero, jolla kyseisen jäsenvaltion lainsäädännössä käyttöön otettu erilainen kohtelu voidaan oikeuttaa, tehtävä ainoastaan sijoitusvälineen perusteella vai onko siinä myös otettava huomioon osuuksien haltijoiden tilanne.

Asiassa sovellettava liikkumisvapaus

30 Koska ennakkoratkaisukysymykset on esitetty sekä SEUT 56 artiklan että SEUT 63 artiklan kannalta, aluksi on ratkaistava, voidaanko pääasiassa kyseessä olevan kaltaisella kansallisella säännöstöllä vaikuttaa palvelujen tarjoamisen vapauden ja/tai pääomien vapaan liikkuvuuden käyttämiseen, ja jos voidaan, missä määrin.

31 Tältä osin vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että sen määrittämiseksi, kuuluuko kansallinen lainsäädäntö jommankumman EUT-sopimuksessa taatun perusvapauden soveltamisalaan, on otettava huomioon kyseisen säännöstön tarkoitus (ks. vastaavasti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak, C-323/18, EU:C:2020:140, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Pääasia koskee vaatimusta sellaisten toimien kumoamisesta, joilla on peritty lähdevero Portugaliin sijoittautuneiden yhtiöiden pääasian kantajalle vuosilta 2015 ja 2016 maksamista osingoista, ja sellaisen kansallisen lainsäädännön yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa, jossa mahdollisuus saada vapautus lähdeverosta annetaan ainoastaan yhteissijoitusyrityksille, jotka on perustettu ja jotka toimivat Portugalin lainsäädännön mukaisesti tai joita hallinnoiva yhteisö toimii Portugalissa kiinteän toimipaikan välityksellä.

33 Koska pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö koskee näin ollen yhteissijoitusyritysten saamien osinkojen verokohtelua, pääasiassa kyseessä olevan tilanteen on katsottava kuuluvan pääomien vapaan liikkuvuuden piiriin (ks. analogisesti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 35 ja 36 kohta).

34 Lisäksi on niin, että vaikka pääasiassa kyseessä olevasta lainsäädännöstä oletettaisiin seuraavan, että muuhun jäsenvaltioon kuin Portugalin tasavaltaan sijoittautuneen

yhteissijoitusyrityksen, joka tarjoaa laillisesti vastaavanlaisia palveluita kyseisessä jäsenvaltiossa, toiminta kielletään tai sitä haitataan taikka se tehdään vähemmän houkuttelevaksi, tällaiset vaikutukset olisivat väistämätön seuraus tälle ulkomaiselle yritykselle maksettujen osinkojen verokohtelusta, eikä niillä voida perustella ennakkoratkaisukysymysten erillistä tarkastelua palvelujen tarjoamisen vapauden kannalta. Tämä vapaus vaikuttaa nimittäin tässä tapauksessa toissijaiselta pääomien vapaaseen liikkuvuuteen nähden, ja se voidaan liittää jälkimmäiseen (ks. analogisesti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 37 kohta).

35 Pääasiassa kyseessä olevaa kansallista säännöstöä on edellä esitetyn perusteella tarkasteltava yksinomaan SEUT 63 artiklan kannalta.

Pääomien vapaaseen liikkuvuuteen kohdistuvan rajoituksen olemassaolo

36 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 63 artiklan 1 kohdassa pääomanliikkeiden rajoituksina kielletään muun muassa toimenpiteet, joilla aiheutetaan se, että jossakin toisessa valtiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään sijoituksia tietyssä jäsenvaltiossa, tai se, että kyseisessä jäsenvaltiossa asuvat henkilöt ovat vähemmän halukkaita tekemään niitä muissa valtioissa (ks. mm. tuomio 2.6.2016, Pensioenfonds Metaal en Techniek, C-252/14, EU:C:2016:402, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Nyt käsiteltävässä asiassa on kiistatonta, että pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetty verovapautus myönnetään Portugalin lainsäädännön mukaisesti perustetuille ja toimiville yhteissijoitusyrityksille, kun taas toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneille yhteissijoitusyrityksille maksettuihin osinkoihin ei voida soveltaa tätä vapautusta.

38 Kun pääasioissa kyseessä olevalla kansallisella säännöstöllä peritään lähdevero ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille maksetuista osingoista ja varataan mahdollisuus saada vapautus tällaisesta lähdeverosta vain kotimaisille yhteissijoitusyrityksille, siinä säädetään ulkomaisille yhteissijoitusyrityksille maksettujen osinkojen epäedullisesta kohtelusta.

39 Tällainen epäedullinen kohtelu voi saada aikaan yhtäältä sen, että ulkomaiset yhteissijoitusyritykset ovat vähemmän halukkaita sijoittamaan Portugaliin sijoittautuneisiin yhtiöihin, ja toisaalta sen, että Portugalissa asuvat sijoittajat ovat vähemmän halukkaita hankkimaan osuuksia tällaisista yrityksistä, joten se merkitsee SEUT 63 artiklassa lähtökohtaisesti kiellettyä pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta (ks. analogisesti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 44 ja 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

40 SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan SEUT 63 artiklalla ei kuitenkaan rajoiteta jäsenvaltioiden oikeutta soveltaa niitä verolainsäädäntönsä merkityksellisiä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella.

41 Tätä määräystä on pääomien vapaan liikkuvuuden perusperiaatteeseen kohdistuvana poikkeuksena tulkittava suppeasti. Näin ollen kyseistä määräystä ei voida tulkita niin, että kaikki verolainsäädäntö, jossa verovelvollisia kohdellaan eri tavoin sen mukaan, missä he asuvat tai mihin valtioon he sijoittavat pääomansa, olisi automaattisesti sopusoinnussa EUT-sopimuksen kanssa. SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määrättyä poikkeusta itseään nimittäin rajoittaa SEUT 65 artiklan 3 kohta, jossa määrätään, että tämän artiklan 1 kohdassa tarkoitetut kansalliset säännökset ”eivät saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka [SEUT] 63 artiklassa tarkoitetun pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista” (tuomio 29.4.2021, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Yhteissijoitusyritysten maksamat tulot), C-480/19,

EU:C:2021:334, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, että SEUT 65 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla sallittu erilainen kohtelu on erotettava SEUT 65 artiklan 3 kohdassa tarkoitetusta kielletystä syrjinnästä. Jotta kansallisten verosäännösten voitaisiin katsoa soveltuvan yhteen pääomien vapaata liikkuvuutta koskevien EUT-sopimuksen määräysten kanssa, niissä säädetyn erilaisen kohtelun on koskettava tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, tai erilaisen kohtelun on oltava oikeutettua yleistä etua koskevista pakottavista syistä (tuomio 29.4.2021, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Yhteissijoitusyritysten maksamat tulot), C-480/19, EU:C:2021:334, 30 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

Tilanteiden objektiivinen rinnastettavuus

43 Kyseessä olevien tilanteiden rinnastettavuuden arvioimiseksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii yhtäältä sitä, onko osuuksien haltijoiden tilanne otettava huomioon samalla tavalla kuin yhteissijoitusyritysten tilanne, ja toisaalta sitä, onko asiassa mahdollisesti merkitystä sillä, että Portugalin verojärjestelmässä on tiettyjä veroja, joita kannetaan vain kotimaisilta yhteissijoitusyrityksiltä.

44 Portugalin hallitus vetoaa lähinnä siihen, että kotimaisten ja ulkomaisten yhteissijoitusyritysten tilanteet eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa, koska näiden kahden sijoitusyritysten ryhmän Portugalissa asuvilta yhtiöiltä saamien osinkojen verotusta säännellään erilaisilla verotustekniikoilla eli yhtäältä tällaisista osingoista peritään lähdevero silloin, kun ne maksetaan ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle, ja toisaalta niistä kannetaan leimavero ja oikeushenkilöiden tuloverolain 88 §:n 11 momentissa säädetty erityisvero silloin, kun ne maksetaan kotimaiselle yhteissijoitusyritykselle.

45 Kyseinen hallitus toteaa myös, että EBF:n 22-A §:stä seuraa, että osinkoja, joita kotimaiset yhteissijoitusyritykset jakavat Portugalin alueella asuville yhtiöosuuksien haltijoille tai jotka voidaan kohdistaa Portugalissa sijaitsevaan kiinteään toimipaikkaan, verotetaan 28 prosentin verokannan mukaan (kun edunsaajat ovat velvollisia maksamaan yhteisöveroa) tai 25 prosentin verokannan mukaan (kun edunsaajat ovat velvollisia maksamaan oikeushenkilöiden tuloveroa), kun taas osingot, jotka maksetaan yhtiöosuuksien haltijoille, jotka eivät asu Portugalin alueella ja joilla ei ole siellä kiinteää toimipaikkaa, on lähtökohtaisesti vapautettu yhteisöverosta ja oikeushenkilöiden tuloverosta (lukuun ottamatta joitakin poikkeuksia, joiden päätarkoitus on väärinkäytösten estäminen).

46 Kyseisen hallituksen mukaan yhteissijoitusyritysten tulojen verottamisen ja yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoiden tulojen verottamisen välillä on läheinen keskinäinen yhteys. Näin ollen ”sekamuotoisia” yhteissijoitusyrityksiä koskevassa Portugalin verotusmallissa yhdistetään rakenteellisesti yhtäältä kotimaisten yhteissijoitusyritysten verotus eli leimavero ja oikeushenkilöiden tuloverolain 88 §:n 11 momentissa säädetty erityisvero ja toisaalta tällaisten yritysten osuuksien haltijoihin kohdistuva verotus sellaisina kuin ne on todettu edellisessä kohdassa. Näitä eri veroja on tarkasteltava kokonaisuutena, koska ne on sovitettu hyvin yhteen keskenään ja kumpikin niistä on välttämätön käyttöön otetun verojärjestelmän johdonmukaisuuden kannalta.

47 Lisäksi kyseinen hallitus toteaa lähinnä, että arvioitaessa kyseessä olevien tilanteiden rinnastettavuutta ei pidä jättää huomiotta pääasian kantajan ja sen yhtiöosuuksien haltijoiden väliselle suhteelle ominaisen verotuksellisen läpinäkyvyyden vaikutuksia, jotka merkitsevät sitä, että Portugalissa peritty lähdevero voidaan vyöryttää välittömästi niiden osuuksien haltijoille, jotka eivät ole vapautettuja verosta ja jotka siten voivat saada oman osuutensa tästä Portugalissa kannetusta verosta hyvitetyksi siitä verosta, jonka ne ovat velvollisia maksamaan Saksassa.

48 Lopuksi Portugalin hallitus katsoo, että koska pääasian kantaja on vapaasti päättänyt olla toimimatta Portugalissa kiinteän toimipaikan välityksellä, se on itse sulkenut pois mahdollisen vertailun Portugaliin sijoittautuneisiin yhteissijoitusyrityksiin, koska sen tilanne on tosiasiassa rinnastettavissa sellaisten muiden ulkomaisten yhteisöjen tilanteeseen, joiden Portugalista saamista osingoista kannetaan veroa aina 25 prosenttia.

49 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että jos jäsenvaltio yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säätää, että tuloverovelvollisia ovat tässä jäsenvaltiossa asuvien lisäksi ulkomailla asuvat osingoista, joita ne saavat tässä jäsenvaltiossa asuvalta yhtiöltä, näiden ulkomailla asuvien verovelvollisten tilanne muistuttaa kyseisessä jäsenvaltiossa asuvien verovelvollisten tilannetta (tuomio 22.11.2018, Sofina ym., C-575/17, EU:C:2018:943, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

50 Tämän tuomion 44 kohdassa mainitusta Portugalin hallituksen väitteestä on muistutettava, että 22.12.2008 annetun tuomion Truck Center (C-282/07, EU:C:2008:762) taustalla olleiden seikkojen perusteella tuomiossa hyväksyttiin se, että pääomatulojen saajiin sovelletaan erilaisia verotusmenetelmiä sen mukaan, ovatko nämä edunsaajat kotimaisia vai ulkomaisia, koska tämä erilainen kohtelu koskee tilanteita, jotka eivät ole objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa (ks. vastaavasti tuomio 22.12.2008, Truck Center, C-282/07, EU:C:2008:762, 41 kohta).

51 Samoin 2.6.2016 annettuun tuomioon Pensioenfonds Metaal en Techniek (C-252/14, EU:C:2016:402) johtaneessa asiassa unionin tuomioistuin katsoi, että yhtäältä kotimaisille ja toisaalta ulkomaisille eläkerahastoille maksettujen osinkojen erilainen kohtelu, joka johtui siitä, että näihin rahastoihin sovellettiin kahta erilaista verotusmenetelmää, oli oikeutettu sillä perusteella, että näiden kahden verovelvollisten ryhmän tilanteet olivat erilaiset, kun otetaan huomioon tuossa asiassa kyseessä olleella kansallisella lainsäädännöllä tavoiteltu päämäärä sekä sen tarkoitus ja sisältö.

52 Jollei ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkistettaviksi kuuluvista seikoista muuta johdu, pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä ei kuitenkaan tyydytä säätämään kotimaisten osinkojen saajan asuinpaikan perusteella erilaisista veronkantotavoista, vaan siinä säädetään todellisuudessa siitä, että mainituista osingoista kannetaan vero järjestelmällisesti vain ulkomaisilta yrityksiltä (ks. analogisesti tuomio 8.11.2012, komissio v. Suomi, C-342/10, EU:C:2012:688, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

53 Tältä osin on todettava yhtäältä leimaverosta, että sekä asianosaisten esittämistä kirjallisista huomautuksista että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimen tiedusteluun antamasta vastauksesta ilmenee, että koska leimaveron peruste muodostuu yhteissijoitusyritysten kirjanpidollisesta nettoarvosta, leimavero on varallisuusvero, jota ei voida rinnastaa oikeushenkilöiden tuloveroon.

54 Kuten julkisasiamies on lisäksi todennut ratkaisuehdotuksensa 47 kohdassa, pääasian tilanteessa Portugalin verolainsäädännössä tehdään kotimaisten yhteissijoitusyritysten tapauksessa ero rahastoitujen pääomatulojen ja välittömästi voittoina jaettujen pääomatulojen välillä siten, että vain ensin mainitut otetaan huomioon leimaveron määräytymisperusteessa. Tämä

seikka riittää sellaisenaan erottamaan tämän asian 2.6.2016 annettuun tuomioon Pensioenfonds Metaal en Techniek (C-252/14, EU:C:2016:402) johtaneesta asiasta.

55 Vaikka nimittäin katsottaisiin, että tämä sama leimavero voidaan rinnastaa osinkoveroon, kotimainen yhteissijoitusyritys voi välttyä osinkojen verotukselta jakamalla ne välittömästi, kun taas ulkomaisella yhteissijoitusyrityksellä ei ole tällaista mahdollisuutta.

56 Toisaalta oikeushenkilöiden tuloverolain 88 §:n 11 momentissa säädetyn erityisveron osalta ennakkoratkaisupyyntöön sisältyvistä verohallinnon antamista tiedoista ilmenee, että kyseisen säännöksen mukaan tämä vero kohdistuu kotimaisten yhteissijoitusyritysten saamiin osinkoihin vain siinä tapauksessa, että osinkojen perustana olevat yhtiöosuudet eivät ole olleet keskeytyksettä saman verovelvollisen hallussa tulojen maksuajankohtaa edeltäneen vuoden ajan eikä niitä ole säilytetty tarpeeksi kauan, jotta kyseinen ajanjakso täyttyisi. Näin ollen mainitussa säännöksessä säädetty vero koskee kotimaisen yhteissijoitusyrityksen saamia kotimaisia osinkoja vain rajoitetuissa tilanteissa, joten sitä ei voida rinnastaa ulkomaisten yhteissijoitusyritysten saamista kotimaisista osingoista yleisesti kannettavaan veroon.

57 Näin ollen se, että ulkomaisiin yhteissijoitusyrityksiin ei sovelleta leimaveroa ja yhteisöverolain 88 §:n 11 momentissa säädettyä erityisveroa, ei aseta niitä objektiivisesti erilaiseen tilanteeseen kuin Portugalissa asuvat yhteissijoitusyritykset Portugalista saatujen osinkojen verotuksessa.

58 Tämän jälkeen on todettava tämän tuomion 48 kohdassa mainitusta Portugalin hallituksen väitteestä, että – kuten komissio on unionin tuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin vastatessaan todennut – talouden toimijoiden on palvelujen tarjoamisen vapauden osalta SEUT 56 artiklan nojalla voitava valita vapaasti välineet, joilla ne harjoittavat toimintaansa muussa jäsenvaltiossa kuin asuinvaltiossaan, riippumatta siitä, ovatko ne pysyvästi sijoittautuneet kyseiseen toiseen jäsenvaltioon vai eivät, eikä tätä vapautta saa rajoittaa syrjivillä verosäännöksillä.

59 Lisäksi siltä osin kuin Portugalin hallituksen väite koskee väitettyä tarvetta ottaa huomioon osakkeenomistajien tilanne, unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että rajat ylittävän tilanteen vertailukelpoisuutta asianomaisen jäsenvaltion sisäiseen tilanteeseen on tarkasteltava sen tavoitteen valossa, johon kyseisillä kansallisilla säännöksillä pyritään (ks. mm. tuomio 30.4.2020, Société Générale, C-565/18, EU:C:2020:318, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), sekä viimeksi mainittujen tarkoitus ja sisältö (ks. mm. tuomio 2.6.2016, Pensioenfonds Metaal en Techniek, C-252/14, EU:C:2016:402, 48 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Lisäksi vain kyseisessä lainsäädännössä säädetyt merkitykselliset erotteluperusteet on otettava huomioon, kun arvioidaan, ilmentääkö tällaisesta lainsäädännöstä seuraava erilainen kohtelu tilanteiden objektiivista erilaisuutta (ks. vastaavasti tuomio 2.6.2016, Pensioenfonds Metaal en Techniek, C-252/14, EU:C:2016:402, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Nyt käsiteltävässä asiassa on ensinnäkin todettava Portugalin osinkoverojärjestelmän kohteesta, sisällöstä ja tavoitteesta, että olipa kyse itse yhteissijoitusyrityksistä tai niiden osuuksien haltijoista, sekä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen vastauksesta unionin tuomioistuimen tiedusteluun että Portugalin hallituksen vastauksesta sille tämän asian käsittelyn yhteydessä esitettyihin kirjallisiin kysymyksiin ilmenee, että mainittu verojärjestelmä on suunniteltu maastapoistumisverotuksen logiikan mukaisesti siten, että Portugalin lainsäädännön mukaisesti perustetut ja toimivat yhteissijoitusyritykset on vapautettu tuloverosta ja tuloverorasitus siirretään kotimaisille osuuksien haltijoille mutta ulkomaiset osuuksien haltijat vapautetaan siitä.

62 Portugalin hallitus on nimittäin täsmentänyt, että tällä kansallisella osinkoverojärjestelmällä pyritään muun muassa välttämään kansainvälinen taloudellinen kaksinkertainen verotus ja

siirtämään yhteissijoitusyritysten verotus kohdistumaan osuuksien haltijoihin siten, että näihin tuloihin kohdistuva verotus vastaa suunnilleen sitä verotusta, jota olisi sovellettu, jos näiden yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijat olisivat saaneet nämä tulot suoraan.

63 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen, joka yksin on toimivaltainen tulkitsemaan kansallista oikeutta, on otettava huomioon kaikki pääasiassa kyseessä olevaan verolainsäädäntöön liittyvät seikat ja kansallinen verojärjestelmä kokonaisuudessaan ja selvitettävä, mikä on pääasiassa kyseessä olevan kansallisen lainsäädännön pääasiallinen tavoite (ks. vastaavasti tuomio 30.1.2020, Köln-Aktienfonds Deka, C-156/17, EU:C:2020:51, 79 kohta).

64 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy katsomaan, että Portugalin osinkoverojärjestelmän tarkoituksena on välttää kotimaisten yhtiöiden maksamien osinkojen kaksinkertainen verotus, kun otetaan huomioon yhteissijoitusyritysten asema välittäjänä suhteessa niiden osuuksien haltijoihin, on muistutettava, että unionin tuomioistuin on jo katsonut, että sellaisten toimenpiteiden suhteen, joista jäsenvaltio on säätänyt välttääkseen siellä asuvan yhtiön jakamien tulojen ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai vähentääkseen sitä, tässä jäsenvaltiossa asuvien osingonsaajayhtiöiden tilanne ei välttämättä ole rinnastettavissa toisessa jäsenvaltiossa asuvien osingonsaajayhtiöiden tilanteeseen (tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 Kuten tämän tuomion 49 kohdasta kuitenkin ilmenee, jos jäsenvaltio yksipuolisesti tai verosopimusten välityksellä säätää, että tuloverovelvollisia ovat tässä jäsenvaltiossa asuvien yhtiöiden lisäksi ulkomailla asuvat yhtiöt osingoista, joita ne saavat tässä jäsenvaltiossa asuvalta yhtiöltä, näiden ulkomailla asuvien verovelvollisten tilanne muistuttaa kotimaisten yhtiöiden tilannetta.

66 Pelkästään siitä, että kyseinen valtio käyttää verotusvaltaansa, aiheutuu nimittäin toisessa jäsenvaltiossa toimitettavasta verotuksesta riippumatta ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen vaara. Tällaisessa tapauksessa osinkoa jakavan yhtiön asuinvaltion on varmistettava, että ulkomailla asuvia osingonsaajayhtiöitä kohdellaan vastaavasti kuin maassa asuvia yhtiöitä suhteessa kyseisen valtion kansallisessa oikeudessa säädettyyn järjestelyyn ketjuverotuksen tai taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tai vähentämiseksi, jotta ulkomailla asuviin osingonsaajayhtiöihin ei kohdistu pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitusta, joka on SEUT 63 artiklan mukaan lähtökohtaisesti kielletty (tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

67 Koska Portugalin tasavalta oli päättänyt käyttää verotusvaltaansa ulkomaisten yhteissijoitusyritysten saamiin tuloihin, on näiden yritysten tilanne rinnastettavissa Portugalissa asuvien yhteissijoitusyritysten tilanteeseen Portugalissa asuvien yhtiöiden maksamien osinkojen taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen riskin osalta (ks. analogisesti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

68 Jos ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätyy katsomaan, että Portugalin osinkoverojärjestelmän tarkoituksena on sitä varten, ettei portugalilaisten yhtiöiden jakamien osinkojen verottamisesta luovuta kokonaan, siirtää niiden verotus tapahtumaan yhteissijoitusyritysten osuuksien haltijoiden tasolla, on muistutettava, että unionin tuomioistuin on jo todennut, että jos kyseessä olevan kansallisen säännöstön tarkoitus on siirtää veron kantaminen sijoitusvälineeltä tämän välineen omistajille, lähtökohtaisesti on katsottava, että ratkaisevassa asemassa on se, mitkä ovat näiden omistajien tuloihin kohdistetun verotusvallan aineelliset edellytykset, eikä se, mitä verotustekniikkaa on käytetty (tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 60 kohta).

69 Ulkomaisella yhteissijoitusyrityksellä voi kuitenkin olla osuuksien haltijoita, joiden

verotuksellinen kotipaikka on Portugalissa ja joiden tuloihin tämä jäsenvaltio voi käyttää verotusvaltaansa. Tästä näkökulmasta katsottuna ulkomainen yhteissijoitusyritys ja Portugalissa asuva yhteissijoitusyritys ovat tilanteissa, jotka ovat objektiivisesti arvioituina toisiinsa rinnastettavissa (ks. analogisesti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 61 kohta).

70 Portugalin tasavalta ei tosin voi verottaa ulkomailla asuvia yhtiöosuuksien haltijoita ulkomaisten yhteissijoitusyritysten jakamista osingoista, kuten Portugalin hallitus on sitä paitsi myöntänyt sekä kirjallisissa huomautuksissaan että unionin tuomioistuimen sille esittämiin kysymyksiin antamassaan vastauksessa. Tällainen mahdottomuus on kuitenkin johdonmukainen sen logiikan kanssa, että veron kantaminen siirretään sijoitusvälineeltä osakkeenomistajalle (ks. analogisesti tuomio 21.6.2018, Fidelity Funds ym., C-480/16, EU:C:2018:480, 62 kohta).

71 Toiseksi tämän tuomion 60 kohdassa mainitussa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetuista merkityksellisistä erotteluperusteista on todettava, että ainoa pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa lainsäädännössä säädetty erotteluperuste perustuu yhteissijoitusyritysten asuinpaikkaan siten, että ainoastaan ulkomaisilta yhteisöiltä kannetaan lähdevero niiden saamista osingoista.

72 Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä kuitenkin ilmenee, osinkoja saavan kotimaisen yhteissijoitusyrityksen tilanne on rinnastettavissa osinkoja saavan ulkomaisen yhteissijoitusyrityksen tilanteeseen, koska molemmissa tapauksissa voitot voivat lähtökohtaisesti olla taloudellisen kaksinkertaisen verotuksen tai ketjuverotuksen kohteena (ks. vastaavasti tuomio 10.4.2014, Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company, C-190/12, EU:C:2014:249, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

73 Näin ollen erotteluperusteen, johon pääasiassa kyseessä olevassa kansallisessa säännöstössä viitataan ja joka koskee yksinomaan yhteissijoitusyritysten asuinpaikkaa, perusteella ei voida todeta, että kyseisten kotimaisten ja ulkomaisten yhteisöjen tilanteet ovat objektiivisesti erilaisia.

74 Kaiken edellä esitetyn perusteella on todettava, että tässä tapauksessa kotimaisten yhteissijoitusyritysten ja ulkomaisten yhteissijoitusyritysten erilainen kohtelu koskee objektiivisesti toisiinsa rinnastettavia tilanteita.

Yleistä etua koskevan pakottavan syyn olemassaolo

75 On muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus voidaan hyväksyä ainoastaan, jos se voidaan oikeuttaa yleistä etua koskevilla pakottavilla syillä, jos sillä voidaan taata kyseessä olevan tavoitteen toteutuminen ja jos sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän tavoitteen saavuttamiseksi (tuomio 29.4.2021, Veronsaajien oikeudenvalvontayksikkö (Yhteissijoitusyritysten maksamat tulot), C-480/19, EU:C:2021:334, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

76 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei viittaa tällaisiin syihin ennakkoratkaisupyynnössä, joka keskittyy ainoastaan pääasiassa kyseessä olevien tilanteiden mahdolliseen rinnastettavuuteen, Portugalin hallitus väittää sekä kirjallisissa huomautuksissaan että vastauksessaan unionin tuomioistuimen sille esittämiin kysymyksiin, että pääasiassa kyseessä olevalla kansallisella lainsäädännöllä toteutettu pääomien vapaan liikkuvuuden rajoitus on oikeutettu kahdella yleistä etua koskevalla pakottavalla syyllä eli yhtäältä tarpeella säilyttää kansallisen verojärjestelmän johdonmukaisuus ja toisaalta tarpeella säilyttää verotusvallan tasapainoinen jakautuminen niiden kahden jäsenvaltion, joita asia koskee, eli Portugalin tasavallan ja Saksan liittotasavallan välillä.

77 Kuten tämän tuomion 46 kohdasta ilmenee, Portugalin hallitus katsoo ensinnäkin tarpeesta säilyttää kansallisen verojärjestelmän johdonmukaisuus, että Portugalin osinkoverotusmalli on yhdistelmämalli. Näin ollen tämän mallin johdonmukaisuus voidaan taata vain, jos ulkomaisia yhteissijoitusyrityksiä hallinnoiva yhteisö toimii Portugalissa kiinteän toimipaikan välityksellä siten, että tämä yhteisö kykenee käytännössä pidättämään vaaditut lähdeverot kotimaisilta yhtiöosuuksien haltijoilta sekä tietyissä poikkeustapauksissa, jotka perustuvat verosuunnittelun välttämistä koskeviin näkökohtiin, ulkomaisilta osuuksien haltijoilta.

78 Tältä osin on syytä muistuttaa, että vaikka unionin tuomioistuin on katsonut, että tarpeella säilyttää verojärjestelmän johdonmukaisuus voidaan oikeuttaa säännöstö, joka voi rajoittaa perusvapauksia (ks. vastaavasti tuomio 10.5.2012, Santander Asset Management SGIIC ym., C-338/11–C-347/11, EU:C:2012:286, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 13.3.2014, Bouanich, C-375/12, EU:C:2014:138, 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), se on kuitenkin täsmentänyt, että tällaiseen oikeuttamisperusteeseen nojautuvan väitteen menestyminen edellyttää sen osoittamista, että kyseinen verotuksellinen etu on suorassa yhteydessä siihen, että tämä etu kompensoidaan kantamalla tietty vero (ks. vastaavasti tuomio 8.11.2012, komissio v. Suomi, C-342/10, EU:C:2012:688, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 13.11.2019, College Pension Plan of British Columbia, C-641/17, EU:C:2019:960, 87 kohta).

79 Kuten tämän tuomion 71 kohdasta kuitenkin ilmenee, nyt käsiteltävässä tapauksessa kotimaisten yhteissijoitusyritysten saamien osinkojen vapautus lähdeverosta ei edellytä, että nämä yritykset jakaisivat saamansa osingot edelleen ja että vapautus lähdeverosta voitaisiin kompensoida verottamalla osuuksien haltijoita näistä osingoista (ks. analogisesti tuomio 10.5.2012, Santander Asset Management SGIIC ym., C-338/11–C-347/11, EU:C:2012:286, 52 kohta ja tuomio 10.4.2014, Emerging Markets Series of DFA Investment Trust Company, C-190/12, EU:C:2014:249, 93 kohta).

80 Niinpä kotimaisen yhteissijoitusyrityksen saamien kotimaisten osinkojen lähdeverosta vapauttamisella ei ole edellä 78 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua välitöntä yhteyttä näiden osinkojen verottamiseen mainitun yhteissijoitusyrityksen osuudenhaltijoiden tuloina.

81 Tarpeeseen säilyttää kansallisen verojärjestelmän johdonmukaisuus ei näin ollen voida vedota pääasiassa kyseessä olevasta kansallisesta säännöstöstä johtuvan pääomien vapaan liikkuvuuden rajoituksen oikeuttamiseksi.

82 Siltä osin kuin asiassa on toiseksi kyse tarpeesta säilyttää verotusvallan tasapainoinen jakautuminen Portugalin tasavallan ja Saksan liittotasavallan välillä, on syytä muistuttaa, että kuten unionin tuomioistuin on toistuvasti katsonut, oikeuttamisperuste, joka perustuu tarpeeseen säilyttää jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoinen jako, voidaan hyväksyä silloin, kun asianomaisella järjestelmällä pyritään estämään menettelytapoja, jotka ovat omiaan vaarantamaan jäsenvaltion oikeuden käyttää verotusvaltaansa sen alueella toteutettujen toimintojen osalta (ks. vastaavasti tuomio 22.11.2018, Sofina ym., C-575/17, EU:C:2018:943, 57 kohta

oikeuskäytäntöviittauksineen ja tuomio 20.1.2021, Lexel, C-484/19, EU:C:2021:34, 59 kohta).

83 Unionin tuomioistuin on kuitenkin katsonut myös, että silloin, kun – kuten pääasioissa kyseessä olevassa tilanteessa – jäsenvaltio on päättänyt jättää verottamatta alueelleen sijoittautuneita, kotimaisia osinkoja saavia yhteissijoitusyrityksiä, se ei voi vedota tarpeeseen taata verotusvallan tasapainoinen jako jäsenvaltioiden välillä perustellakseen muuhun valtioon sijoittautuneiden tällaisia tuloja saavien yhteissijoitusyritysten verottamisen (tuomio 21.6.2018, Santander Asset Management SGIIC ym., C-338/11–C-347/16, EU:C:2018:480, 71 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

84 Tästä seuraa, että myöskään jäsenvaltioiden välisen verotusvallan tasapainoisen jaon säilyttämiseen perustuvaa oikeuttamisperustetta ei voida hyväksyä.

85 Esitettyihin kysymyksiin on kaiken edellä todetun perusteella vastattava, että SEUT 63 artiklaa on tulkittava siten, että se on esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla kotimaisen yhtiön ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle jakamista osingoista peritään lähdevero, kun taas kotimaiselle yhteissijoitusyritykselle jaetut osingot on vapautettu tällaisesta lähdeverosta.

Oikeudenkäyntikulut

86 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 63 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka nojalla kotimaisen yhtiön ulkomaiselle yhteissijoitusyritykselle jakamista osingoista peritään lähdevero, kun taas kotimaiselle yhteissijoitusyritykselle jaetut osingot on vapautettu tällaisesta lähdeverosta.

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: portugali.